

Jaki plan na Plan?

Pierwsze wnioski z prekonsultacji KPEiK

*Okrągły Stół Instytutu Reform, 20 lipca 2023 r.
Spotkanie Online*

Kontekst

30 czerwca zakończyły się zorganizowane przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska prekonsultacje w zakresie aktualizacji dokumentów strategicznych – KPEiK/PEP2040. Jednocześnie upłynął formalny termin przekazania pierwszej wersji zaktualizowanego Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu do Komisji Europejskiej. Polska, podobnie jak większość państw członkowskich Unii Europejskiej, jak dotąd nie przekazała dokumentu do KE i kontynuuje prace nad aktualizacją Planu. Kompleksowa aktualizacja krajowych polityk tak, by odpowiadały one nowym celom klimatyczno-energetycznym Unii oraz były dopasowane do szybko zmieniającej się sytuacji ekonomicznej i politycznej okazuje się być istotnym wyzwaniem dla europejskich rządów. Tym istotniejsze jest efektywne wykorzystanie niecałego roku, który pozostał na przygotowanie finalnej wersji aktualizacji KPEiK. W przypadku Polski prekonsultacje wokół aktualizacji KPEiK mogą stać się pierwszym krokiem do bardziej systemowego, otwartego dialogu wokół dalszych prac nad nowym Planem.

Kontynuując dyskusję rozpoczętą w trakcie [kwietniowego okrągłego stołu](#) dot. aktualizacji KPEiK, Instytut Reform zorganizował kolejne spotkanie online poświęcone aktualnemu stanowi prac nad Planem oraz pierwszym refleksjom wynikającym z czerwcowych prekonsultacji, których wyniki są w trakcie opracowywania.

Agenda

10:00 – 10:15	Powitanie uczestników i prezentacja wprowadzająca <i>Instytut Reform</i>
10:15 – 10:35	Status prac nad aktualizacją KPEiK oraz pierwsze wnioski z prekonsultacji <i>Anna Madyniak, Adam Długołęcki, Ministerstwo Klimatu i Środowiska</i>
10:35 – 11:10	Komentarze interesariuszy i ekspertów: • <i>Wojciech Szymalski, Instytut na rzecz Ekorozwoju</i> • <i>Michał Smoleń, InStrat</i> • <i>Paweł Wiejski, Instytut Zielonej Gospodarki</i> • <i>Krzysztof Mrozek, Polska Zielona Sieć</i> • <i>Aleksandra Krugły, Habitat for Humanity Polska</i>
11:10 – 11:50	Dyskusja z udziałem wszystkich uczestników spotkania
11:50 – 12:00	Podsumowanie dyskusji

Podsumowanie prezentacji

Wprowadzenie

- Status prac nad Planami w Unii Europejskiej:
  - 30 czerwca 2023 r. upłynął termin na przesłanie roboczych wersji aktualizacji Planów do Komisji Europejskiej (KE). Proces przygotowania pierwszych wersji aktualizacji dokumentu zajmuje więcej niż wskazuje na to regulacja¹ – nie wszystkie Państwa Członkowskie na czas przekazały swoje Plany.
  - Plany udostępniane są przez KE na [niniejszej stronie](#).
- Raportowanie postępów wdrażania Planów w UE:
  - Z procesem również wiązały się liczne opóźnienia, ale większość krajów już przekazała informacje.
- Aktualizacja KPEiK wiąże się z licznymi wyzwaniami procesowymi.
  - Należy podkreślić, że Plan obejmuje znacznie więcej obszarów niż elektroenergetyka i powinien zawierać szereg celów sektorowych.
  - Jednocześnie przeanalizowane i zaplanowane powinny zostać kwestie przekrojowe (np. sprawiedliwa transformacja, sposoby finansowania).
  - Plan powinien być spójny z wszelkimi regulacjami unijnymi oraz stanowić dobrą podstawę do zapewnienia spójności z innymi dokumentami strategicznymi.
  - W procesie istotne są przede wszystkim kwestie merytoryczne i analityczne. Jednym z ważnych zadań w tym obszarze jest modelowanie.
  - Brak dostępnego raportu z dotychczasowej realizacji Planu dodatkowo utrudnia analizy obszarów do ujęcia w zaktualizowanej strategii.
  - Znaczenie dla KPEiK ma również przygotowanie Długoterminowej strategii do 2050 r.², która umożliwi osiągnięcie przez Polskę neutralności klimatycznej.
  - Zgodnie z zaleceniami KE, w procesie tworzenia planu powinni zostać włączeni interesariusze – m.in. przedstawiciele organizacji pozarządowych, stowarzyszeń branżowych, przedsiębiorców, środowisk naukowych i eksperckich. Oprócz prekonsultacji ważną rolę w tym zakresie mogłyby odegrać również regularne spotkania z przedstawicielami MKiŚ.
- Usprawnienie procesu
  - Odpowiednie przeprowadzenie procesu aktualizacji będzie ważnym doświadczeniem zarówno dla administracji publicznej, jak i dla innych podmiotów uczestniczących w procesie, pod kątem tworzenia kolejnych polityk i strategii. Ważna jest zarówno jakość procesu, jaki i samego dokumentu.
  - Zidentyfikowanie kluczowych tematów pozwoli na ustrukturyzowanie prac i stworzenie dedykowanych grup roboczych dla tworzenia i wspierania wdrażania polityk.
  - Brak wyników modelowania nie powinien stanowić przeszkody dla podejmowania działań i prowadzenia dyskusji.
  - Dostępne są doświadczenia innych państw oraz wsparcie techniczne KE.

---

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1999>

² https://climate.ec.europa.eu/eu-action/climate-strategies-targets/2050-long-term-strategy_pl

Status prac nad aktualizacją KPEiK oraz pierwsze wnioski z prekonsultacji

- Dwa dokumenty mające wpływ na zarządzanie strategiczne w dziedzinie klimatu i energii
  - Sprawozdanie z realizacji poprzedniego KPEiK
  - Aktualizacja KPEiK
- Wyzwaniem w realizacji zadań okazały się bezprecedensowe czynniki takie jak pandemia COVID-19 i pełnoskalowa inwazja na Ukrainę oraz związane z nimi zmiany dot. strategii.
- Sprawozdanie z realizacji KPEiK
  - Obszerny dokument stworzony we współpracy z różnymi resortami, urzędami i instytucjami zaangażowanymi w przygotowanie danych jest na finalnym etapie realizacji. W najbliższym czasie sprawozdanie zostanie przekazane do Komitetu ds. Europejskich, a później przedłożone do KE i opublikowane na stronie MKiŚ.
  - Sprawozdanie będzie składać się z dwóch części – generalnego podsumowania oraz tabeli z informacjami wymaganymi przez KE.
  - Polska terminowo przekazała część sprawozdania dotyczącą m.in. polityk i środków mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza (PaMs)³.
- Prekonsultacje na potrzeby aktualizacji KPEiK – informacje ogólne
  - W odpowiedzi na skierowane do Ministerstwa prośby o włączenie interesariuszy w proces w dniach 12-30 czerwca 2023 r. odbyły się prekonsultacje KPEiK. Informacje w tym zakresie były zarówno udostępnione na stronach MKiŚ, jak i przesyłane do organizacji.
  - W ramach prekonsultacji zachęcano do przekazania informacji na podstawie już istniejących materiałów, nie oczekiwano od organizacji przygotowania nowych analiz pod kątem aktualizacji KPEiK.
  - Część podmiotów zdecydowała się na niezależne przekazanie swoich postulatów i rekomendacji w innej formie (np. pisemnego apelu).
- Prekonsultacje – podsumowanie
  - Przekazano ponad 60 wkładów i stanowisk od szerokiego grona podmiotów, przede wszystkim podmiotów i organizacji branżowych (ok. 30) oraz organizacji pozarządowych (ok. 15), lecz również jednostek terytorialnych, ośrodków naukowych, związków zawodowych pracowników, organizacji przedsiębiorców i pracodawców czy osób prywatnych.
  - Ministerstwo ocenia zainteresowanie podmiotów udziałem jako umiarkowane.
- Różnorodne podejście interesariuszy
  - Odnoszono się zarówno do obszarów ogólnych, jak i poszczególnych kwestii.
  - Głównym celem było jednak przede wszystkim zainicjowanie dyskusji dot. obszarów do uwzględnienia w KPEiK.
- Najważniejsze wskazane elementy
  - Priorytety
    - Bezpieczeństwo energetyczne
    - Rozwój OZE
    - Rozwój sieci
    - Ograniczenie emisji
    - Zachowanie konkurencyjności gospodarki
    - Akceptowalne koszty
    - Sprawiedliwa transformacja
    - Rozwój nowych technologii
  - Wyzwania
    - Infrastruktura sieciowa

³ <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/dashboards/overview-of-compliant-air-pollution-policies>

- Rozwój OZE
- Zapewnienie finansowania
- Bilansowanie i elastyczność systemu
- Konkurencyjność gospodarki
- Akceptowalne koszty
- Spójność planowania i wdrażania
- Sprawiedliwa transformacja
- Wybrane aspekty, które warto uwzględnić:
  - Potrzeba synergii polityki klimatyczno-energetycznej z innymi politykami (społeczną, regionalną, finansową itp.)
  - Umożliwienie pracy konwencjonalnych stabilnych źródeł w okresie przejściowym
  - Konieczność uwzględniania perspektywy odbiorców energii, w szczególności przemysłowych
  - Wyznaczenie kierunków rozwoju energetyki lokalnej
  - Wyznaczenie celów pośrednich, krótkoterminowych
  - Analiza nowych kierunków (np. współpraca z Ukrainą)
- Wnioski techniczne
  - Bardziej szczegółowe omówienie celu i zakresu prekonsultacji, aby umożliwić lepsze zaangażowania interesariuszy
  - Uproszczenie formy zgłaszania uwag lub wydłużenie czasu trwania
- Dalsze prace
  - Finalizacja analizy wkładów i wnioski
  - Opublikowanie podsumowania prekonsultacji (najbliższe tygodnie)
  - Uwzględnienie wniosków w projekcie aktualizacji KPEiK
- Dwutorowy proces opracowania aktualizacji KPEiK
  - Część strategiczna
    - Prekonsultacje do aktualizacji KPEiK - przeprowadzono
      - Ogół interesariuszy
      - Zebrania ogólnych opinii oraz zdefiniowanie kluczowych obszarów
    - Powołanie międzyresortowych grup roboczych
      - Przedstawiciele administracji oraz jednostek nadzorowanych
      - Zebranie i agregacja głównych założeń i celów oraz planowanych działań
    - Organizacja tematycznych paneli współpracy/dyskusji
      - Organizacje pozarządowe oraz sektorowe
      - Odniesienie do propozycji wypracowanych w grupach międzyresortowych
      - Propozycje innych zagadnień wymagających szerszego odniesienia
  - Część prognostyczna
    - Zakończony proces wyboru wykonawcy analiz prognostycznych - umowa z wykonawcą została podpisana 28 czerwca 2023 r.
    - Realizacja prac analitycznych (terminy realizacji liczone od podpisania umowy)

I etap:

- 8 tygodni
- Wstępne wyniki: sierpień/wrzesień 2023 r.

II etap:

- 12 tygodni
- Uzupełnione analizy: wrzesień/październik 2023 r.

Kolejne etapy (III i IV):

- W ciągu 35 i 65 tygodni
- Możliwość dalszych zmian analiz na późniejszych etapach

- Pełny dokument (część strategiczna i prognostyczna) w IV kwartale 2023 r. zostanie poddany formalnym konsultacjom, które potrwać zgodnie z przepisami prawnymi przynajmniej 35 dni.
- Ministerstwo deklaruje chęć współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami - zostanie nawiązany kompleksowy dialog z interesariuszami.

Wnioski z wypowiedzi interesariuszy i ekspertów oraz dyskusji

Rekomendacje merytoryczne interesariuszy

- Zapewnienie zgodności strategii z celami unijnymi ujętymi m.in. w Europejskim prawie o klimacie, pakietem Fit for 55 i planem REPowerEU.
  - Do 2030 r.: 55% redukcji emisji w UE względem poziomu z 1990 r.
  - Do 2050 r.: neutralność klimatyczna UE
- Paliwa kopalne
  - Możliwie jak najszybsza rezygnacja z wydobycia i użytkowania paliw kopalnych przy uwzględnieniu uwarunkowań krajowych (wg propozycji interesariuszy w energetyce najpóźniej do 2030 r. i całkowicie do 2040 r.).
  - Rewizja planów inwestycyjnych i redukcja planowanego zużycia gazu ziemnego.
  - Ograniczenie planów „hubu” gazowego.
  - Doprecyzowanie warunków uznania instalacji za przydatne pod kątem wykorzystania gazów zdekarbonizowanych .
- Odnawialne Źródła Energii (OZE) i energetyka obywatelska
  - Stworzenie ram dla przyspieszenia rozwoju OZE i wdrożenie systemu energetycznego na nich opartego.
  - Usprawnienia wydawania pozwoleń.
  - Uruchomienie linii bezpośrednich.
  - Inwestycje w sieci elektroenergetyczne.
- Stworzenie ram dla wzrostu elastyczności Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE).
  - Decentralizacja i rozwój sieci lokalnych.
- Rynki energii
  - Kształtowanie rynków energii i paliw w sposób zachęcający do racjonalizacji inwestycji, produkcji i wykorzystania energii.
  - Zagwarantowanie transparentności
    - Stworzenie centralnej ewidencji wolnych mocy przyłączeniowych jako platformy, za pomocą której operatorzy powinni obowiązkowo informować o możliwościach przyłączeniowych (węzły i GPZ), w połączeniu z planami zagospodarowania przestrzennego mogłoby to ułatwić ocenę możliwości realizacji inwestycji energetycznej w danym miejscu.
    - Obowiązkowy obrót energią na giełdzie przez wytwórców.
    - Wzrost liberalizacji (w miejsce obecnego trendu monopolizacji).
    - Dalej posunięty unbundling.
- Konkurencyjna zielona gospodarka
  - Maksymalizacja potencjału gospodarczego zielonej transformacji.
    - Poprawa dostępu do zielonej energii.
    - Wsparcie produkcji zielonych technologii w Polsce.
    - Modernizacja sieci energetycznych.
  - Intensyfikacja rozwoju usług publicznych w Polsce w zakresie niskoemisyjnej gospodarki (m.in. transport publiczny, usługi ekosystemowe, wspólnoty energetyczne, systemy kaucyjne obrotu materiałami).

- Dynamizacja procesu planowania transformacji w innych sektorach niż elektroenergetyka ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu.
  - Przyspieszenie odchodzenia od węgla i inwestycji w gaz w ogrzewnictwie.
  - Redukcja wykorzystania gazu poza elektroenergetyką.
  - Przeciwdziałanie emisjom metanu (m.in. w rolnictwie, górnictwie węgla kamiennego).
- Dekarbonizacja transportu
  - Elektryfikacja
  - Zmiana rodzaju transportu
    - Zmniejszenie liczby samochodów prywatnych
    - Walka z wykluczeniem transportowym
    - Rozwój transportu zbiorowego i kolejowego (osobowego, towarowego)
- Renowacja budynków i ubóstwo energetyczne
  - Stworzenie i wdrożenie szerokiego programu efektywności energetycznej z zachętami finansowymi i formalno-prawnymi.
  - Zwiększenie nacisku na diagnozę i wystandaryzowane monitorowanie ubóstwa energetycznego.
  - Szczególne uwzględnienie gospodarstw domowych zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  - Bardziej efektywna integracja polityki energetyczno-klimatycznej i społecznej
  - Włączenie służb socjalnych w procesie renowacji budynków
  - Wsparcie (także organizacyjne) dla najuboższych grup
  - Wzmacnianie zielonych kompetencji
- Szersze włączenie rolnictwa w proces transformacji energetycznej.
- Określenie sposobów finansowania polityk i programów.
  - Z perspektywy biznesu istotne będzie wskazanie, które kategorie inwestycji otrzymają wsparcie publiczne, a które powinny zostać sfinansowane ze środków prywatnych.

Rekomendacje procesowe

- Uporządkowanie i prowadzenie dialogu społecznego.
  - Jak najszybsza publikacja szczegółowego planu konsultacji aktualizacji KPEiK i PEP2040.
  - Włączenie strony społecznej na każdym etapie konsultacji.
  - Stworzenie okrągłego stołu na rzecz transformacji energetycznej Polski, który umożliwi wypracowanie wspólnych kierunków działania ponad podziałami politycznymi.
  - Różne formy zaangażowania: okrągłe stoły, spotkania otwarte, panel obywatelski.
  - Zwiększenie wpływu samorządów i współpracujących z nimi społeczności energetycznych na transformację energetyczną.
  - Udział społeczeństwa obywatelskiego w oparciu na otwartych danych i przejrzystym modelowaniu.
    - Opublikowanie założeń (metodologicznych, cenowych itd.)
    - Ujęcie analizy wrażliwości (np. ścieżki cenowe)
    - Wyższy poziom szczegółowości dla innych sektorów niż elektroenergetyka.
    - Techniczne spotkanie z zespołem modelującym i rozmowa dot. opracowania wskaźników i innych wyników.
  - Niezwłoczne rozpoczęcie partycypacyjnego projektowania Społecznego Planu Klimatycznego w powiązaniu z procesem przygotowania aktualizacji KPEiK.

- Korzystanie z dostępnych polskich i europejskich dobrych praktyk (np. wysłuchania publiczne KPO, rekomendacje ECoPP do Europejskiego Kodeksu Partnerstwa).
- Zapewnienie synergii polityki klimatyczno-energetycznej z polityką społeczną i mieszkaniową, zwłaszcza z w kontekście interwencji bezpośrednio dotyczących osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Szersze otwarcie się na sektorowe organizacje branżowe zajmujące się konkretnymi obszarami.